



STOCKHOLMS TINGSRÄTT  
Patent- och marknadsdomstolen  
PMD:E

**DOM**  
2020-10-09  
meddelad i  
Stockholm

**Mål nr:** B 7348-20

**PARTER** (Antal tilltalade: 1)

**Tilltalad**

Aron Flam, 19780612-0155  
Värtavägen 23 Lgh 1202  
115 53 Stockholm

Offentlig försvarare:  
Advokat Monique Wadsted  
Bird & Bird Advokat KB  
Box 7714  
103 95 Stockholm

**Åklagare**

Kammaråklagare David Ludvigsson  
Åklagarmyndigheten  
Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet  
Box 57  
101 21 Stockholm

**Målsägande**

- Christina Billgren  
Järnvägsgatan 11 J  
335 73 Hillerstorp

Ombud:  
Advokat Marie Andrée  
Andrée Advokatbyrå AB  
Bergavägen 1 B, 1 vån  
254 66 Helsingborg

- Stiftelsen Beredskapsmuseet, 843003-2055  
Djuramossavägen 160  
263 65 Viken

Ombud:  
Advokat Marie Andrée  
Andrée Advokatbyrå AB  
Bergavägen 1 B, 1 vån  
254 66 Helsingborg

---

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Rådhuset, Scheelegatan 7	08- 561 654 70 <b>E-post:</b>		måndag - fredag 08:00-16:00

## DOMSLUT

### Åtal som den tilltalade frikänns från

Brott mot upphovsrättslagen, 7 kap 53 § upphovsrättslagen (1960:729)  
2017-10-01 -- 2020-05-31

### Skadestånd

1. Stiftelsen Beredskapsmuseets skadeståndsyrkanden avslås.
2. Christina Billgrens skadeståndsyrkanden avslås.

### Förverkande och beslag

1. Åklagarens särskilda yrkande om bevisbeslag bifalls. Beslaget ska bestå (beslag nr 2019-5000-BG 107636 p. 1).
2. Stiftelsen Beredskapsmuseets förverkandeyrkande avslås.
3. Christina Billgrens förverkandeyrkande avslås.

### Ersättning

1. Monique Wadsted får ersättning av allmänna medel med 238 659 kr. Av beloppet avser 190 927 kr arbete och 47 732 kr mervärdesskatt.
2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.

### Övrigt

Stiftelsen Beredskapsmuseets yrkande om vitesförbud avslås.

---

## BAKGRUND

En Svensk Tiger är ett alster av bildkonst som skapades i början av 1940-talet av Bertil Almqvist. Verket tillkom efter ett initiativ från Försvarmakten om en s.k. vaksamhetskampanj. Kampanjen syftade till att stärka säkerhetsmedvetandet hos Sveriges befolkning. Den bild som användes i kampanjen ser ut enligt följande.



Det råder i målet delade meningar om Bertil Almqvist endast skapade tigern, eller om han även skapade den blå ramen samt den svarta texten ”EN SVENSK TIGER”. För detta måls vidkommande är den frågan dock av underordnad betydelse. I det följande anges Bertil Almqvists verk ”En Svensk Tiger” eller ”originalverket”.

En Svensk Tiger kom att bli en central symbol för den ovan nämnda vaksamhetskampanjen. Verket har även efter andra världskrigets slut – av myndigheter och andra – använts som en symbol och ett ledord för hur Försvarmakten och civilsamhället bör tänka och agera i fråga om rikets försvar.

Försvarmakten registrerade år 1981 En Svensk Tiger som ett varumärke hos Patent- och registreringsverket. Under början av 2000-talet uppstod en dialog mellan Försvarmakten och Stiftelsen Beredskapsmuseet om rätten till verket. Enligt stiftelsen hade Bertil Almqvists efterlevande döttrar överlåtit de ekonomiska rättigheterna enligt upphovsrättslagen (1960:729) till stiftelsen. Stiftelsen väckte därför talan mot Försvarmakten om hävning av varumärket. Som grund för talan anfördes i korthet att varumärket inte borde ha registrerats eftersom registreringen kränkte upphovsrätten till verket. Försvarmakten bestred talan och gjorde gällande att Bertil Almqvist under sin livstid både uttryckligen och genom konkludent handlande hade upplåtit en rätt för Försvarmakten att nyttja verket.

Genom en dom år 2007 biföll Svea hovrätt hävningstalan. Hovrätten fann inte annat bevisat än att Bertil Almqvist endast hade gett Försvarmakten rätt att använda En Svensk Tiger under vaksamhetskampanjen och att verket därefter hade återgått till Bertil Almqvist. Eftersom upphovsrätten alltså var gällande fann hovrätten att Försvarmaktens varumärke skulle hävas på grund av registreringshinder.

Detta mål gäller påstått upphovsrättsintrång i verket En Svensk Tiger. I korthet har åklagaren gjort gällande att Aron Flam har gjort intrång i den rätt som enligt upphovsrättslagen tillkommer Stiftelsen Beredskapsmuseet. Stiftelsen och en av Bertil Almqvists döttrar, Christina Billgren, har begärt skadestånd av Aron Flam.

## **YRKANDEN OCH INSTÄLLNING**

Åklagaren har yrkat ansvar mot Aron Flam enligt domsbilaga 1.

Stiftelsen Beredskapsmuseet har biträtt åtalet samt yrkat ersättning av Aron Flam med 750 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 13 oktober 2017 till dess betalning sker.

Christina Billgren har biträtt åtalet samt yrkat ersättning av Aron Flam med 750 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 13 oktober 2017 till dess betalning sker.

Stiftelsen Beredskapsmuseet har vidare yrkat att Aron Flam vid vite om 1 000 000 kr från dag för domstolens dom ska förbjudas att göra intrång i den rätt som enligt 2 § upphovsrättslagen uteslutande tillkommer stiftelsen.

Stiftelsen Beredskapsmuseet och Christina Billgren har därutöver gemensamt yrkat att ett belopp om 1 814 190 kr ska förverkas från Aron Flam. I andra hand yrkas på samma sätt förverkande av ett belopp om 1 245 972 kr. För det fall domstolen avslår förverkandeyrkandet yrkas alternativt att samma belopp, dvs. i första hand 1 814 190 kr och i andra hand 1 245 972 kr, i stället ska utgå som skadestånd (med lika delar) till Stiftelsen Beredskapsmuseet och Christina Billgren.

En sammanfattning av Stiftelsen Beredskapsmuseets och Christina Billgrens yrkanden har tidigare getts in till domstolen och finns bilagd i domsbilaga 2.

Aron Flam har förnekat brott. Han har bestritt samtliga av målsägandenas yrkanden. Några belopp eller ränteanspråk har inte vitsordats.

## **PARTERNAS SAKFRAMSTÄLLNINGAR**

### **Åklagaren**

Upphovsrätten till En Svensk Tiger har ärvts av Bertil Almqvists barn som sedan har överlåtit de ekonomiska rättigheterna till Stiftelsen Beredskapsmuseet. Den ideella rätten finns kvar hos Bertil Almqvists arvingar.

Aron Flam har under åtalsperioden på internet och på ett bokomslag publicerat verket i ursprungligt och ändrat skick.

Aron Flam publicerade t.ex. den 13 oktober 2017 på Facebook en bild där del av verket syntes, närmare bestämt tigers huvud, som en del av ett kollage. Samma kollage trycktes på en t-shirt som Aron Flam har sålt. En bild på denna t-shirt, dvs. med verket, publicerades på internet vilket utgör intrång. Försäljning av t-shirt omfattas inte av åtalet. Se domsbilaga 3.

Den 9 februari 2018 publicerade Aron Flam verket på internet, även denna gång i ett kollage. Samma bild publicerades av Aron Flam i maj 2018, se domsbilaga 4.

I mars 2018 blev Aron Flam kontaktad av advokaten Marie Andrée som företrädde Stiftelsen Beredskapsmuseet. Marie Andrée påpekade för Aron Flam att denne begick upphovsrättsintrång. Genom söktjänsten Wayback Machine kunde konstateras att Aron Flam efter denna kontakt delvis plockade bort intrångsgörande publiceringar från internet. När det gäller Facebook bytte han t.ex. i sin profilbild ut verket mot en annan icke intrångsgörande tiger. Den tidigare profilbilden var dock fortfarande åtkomlig.

I augusti 2018 publicerade Aron Flam verket i ändrat skick genom att återge en tiger försedd med hakkorsbindel. Den tigrern gjorde även en s.k. Hitlerhälsning. Samma tiger publicerades i olika kollage på Aron Flams Instagram. Bilden i ändrat skick åtföljdes av texten ”Det här är en svensk tiger!”. Denna ändrade version av verket ingick som en del i Aron Flams lansering av hans kommande bok med samma titel, se domsbilaga 5–8.

Under september 2019 publicerade Aron Flam verket i ändrat skick tillsammans med information om att hans bok nu började anlända från tryckeriet. Bokens omslag pryddes av verket i ändrat skick, dvs. med hakkorsbindel osv., se domsbilaga 9.

På bokomslaget blinkar tigern även med ena ögat. På internet förekom i oktober 2019 därtill publiceringar som visade att böcker hade sålts och levererats till olika personer. Boken fanns också som e-bok på bl.a. Adlibris (utan svastika men med Hitlerhälsning). Det påstås dock inte att Aron Flam har gjort intrång via Adlibris.

Av olika publiceringar på Aron Flams sociala medier under 2018–2019 framgår att han var väl medveten om att hans användning kunde utgöra upphovsrättsintrång liksom att Stiftelsen Beredskapsmuseet hade invändningar mot att han utnyttjade verket på detta sätt. Han skrev t.ex. själv i blogginlägg att han ”inte får använda Bertil Almqvists tiger”. Aron Flam har därmed begått intrången uppsåtligt eller i vart fall av grov oaktsamhet.

Sammanfattningsvis görs gällande att Aron Flams olika publiceringar av verket på internet utgör såväl exemplarframställningar av verket som tillgängliggörande av verket för allmänheten. Samma sak gäller hans åtgärd att trycka verket på omslaget till boken ”Det här är en svensk tiger” liksom hans saluföring och försäljning av den boken.

### **Målsägandena**

Målsägandena biträder åtalet och ansluter sig därvid till det som åklagaren har anfört i målet, dvs. det påstås inga andra upphovsrättsliga förfoganden än de som framgår av gärningsbeskrivningen. Även skadeståndsyrkandena grundar sig på åklagarens gärningspåstående, dock med de tillägg som görs nedan.

Aron Flam har tagit betalt i förskott för boken genom bl.a. Paypal, Swish och bitcoin. Aron Flam har tjänat mycket pengar på att använda originalverket. Han har tjänat närmare 25 000 kr för varje avsnitt av hans podd ”Dekonstruktiv kritik”. Aron Flam har därutöver sålt 4 690 böcker med verket på framsidan och även litografier med verket i ändrat skick. Han har tjänat pengar på att sälja boken som ljudbok och därvid marknadsfört ljudboken med verket i ändrat skick.

Aron Flams första publicering av verket skedde under hösten 2017 på internet. Publiceringarna har fortsatt sedan dess. Intrång i upphovsrätten har skett på internet och på omslaget till Aron Flams bok ”Det här är en svensk tiger!”. Aron Flam har även sålt t-shirts med verket på. Marknadsföringen av t-shirts, poddavsnitt och bok har skett bl.a. med hashtagen ”EnSvenskTiger”. Publiceringar av verket i ursprungligt och ändrat skick har även skett på Twitter, Instagram och SoundCloud.

Av åtföljande texter till Aron Flams publiceringar på bloggar och sociala medier framgår att hans bok respektive podd är av samhällskritisk natur, dvs. de är varken att hänföra till parodi eller satir. Av kommentarer som har lämnats av besökare på Aron Flams sociala konton m.m. framgår samma sak, dvs. det sammanhang där Aron Flam verkar är allt annat än humoristiskt. Aron Flam har på ett kränkande sätt använt En Svensk Tiger i en för verket helt främmande kontext.

Den 13 mars 2018 skrev Aron Flam på internet att t-shirten tillfälligt var tagen ur produktion på grund av ”upphovsrättsliga frågetecken”. Den 10 april 2018 skrev Aron Flam att han ombetts att upphöra med tigern och att han inte ville slösa sina sista pengar på en rättegång. Fram till åtals väckande i juli 2020 har Aron Flam fortsatt att kommentera verkets upphovsrätt. Detta visar på uppsåt hos Aron Flam.

Att sätta ett hakkors m.m. på verket har smutsat ned En Svensk Tiger på ett sätt som har skändat verkets upphovsrättsliga skydd. Bertil Almqvist tillät aldrig några ändringar av sina alster. Det enda sättet att få stopp på Aron Flams utnyttjande av verket är att döma ut ett kraftigt skadestånd samt att ställa upp ett mycket kostsamt vitesförbud mot Aron Flam.



### **Aron Flam**

Aron Flam är komiker, satiriker, författare och debattör. Han har ofta en samhällskritisk ton när han kommunicerar med sin publik, vilket ibland kan få ett laddat uttryck. Aron Flam är liberal och av judisk börd.

Aron Flam driver sedan år 2016 en podd som heter ”Dekonstruktiv kritik”. Det sänds ett nytt avsnitt varje vecka. En mängd olika samhällsfrågor behandlas i podden. Omsättningen för ett avsnitt ligger runt 12 000–20 000 kr (brutto). Omsättningen har emellertid inget med verket ”En Svensk Tiger” att göra.

Verket En Svensk Tiger är av relativt enkel beskaffenhet. Styrkan ligger i stället i kampanjuttrycket ”En svensk tiger”. Uttrycket har blivit mycket känt och utgör en historisk symbol för Sverige under och efter andra världskriget. Den symboliken påverkar emellertid inte originalverkets skyddsomfång eller ”styrka”.

När det gäller de påstådda intrången görs övergripande gällande att Aron Flams tigerversion ingår i olika kollage där den har placerats i nya sammanhang. Kollagen utgör egna verk alternativt parodier. För respektive förfogande ska följande framhållas.

1. Domsbilaga 3 är ett kollage som prydde Aron Flams podd på internet. Kollaget var en del av en följetong på ett visst samhällstema. Förutom tigern ingick en stiliserad bild på Aron Flam, en bild på Olof Palme, flera JAS-plan samt den amerikanska flaggan.
2. Domsbilaga 4 är också ett kollage som Aron Flam använde till ett poddavsnitt. I kollaget finns flera symboler som anspelar på poddens innehåll.

3. I domsbilaga 5–8 är tigern avbildad med en skugga. Detta symboliserar den jungianska skuggan, dvs. något undermedvetet som man inte har gjort upp med, (Sveriges relation med Nazityskland under andra världskriget).
4. Domsbilaga 9 är omslaget till Aron Flams bok ”Det här är en svensk tiger!” Även här finns en tigerskugga. Bokens omslag är en del av ett nytt verk. Omslaget är i färgen orange vilket är en symbol för frihet i Östeuropa. Bokens innehåll tar avstamp i den svenska tystnadskulturen. Omslaget följer bokens tema och i varje kapitel problematiserar Aron Flam uttrycket ”En svensk tiger” utifrån olika skeenden i svensk historia.

Det finns därtill i varierande grad ett antal skillnader mellan originalverket och Aron Flams tiger. Dessa är bl.a.

1. Aron Flams tiger har andra färgnyanser,
2. Aron Flams tiger är beskuren,
3. Aron Flams tiger har en rodnad på kinden,
4. Aron Flams tiger har ett ironiskt leende,
5. Aron Flams tiger har svagare konturlinjer,
6. Aron Flams tiger gör en Hitlerhälsning,
7. Aron Flams tiger har en armbindel med svastika,
8. Aron Flams tiger har en skugga,
9. Aron Flams tiger saknar den påfallande stora ramen som omgärdar originalverket, samt
10. Aron Flams text ”Det här är en svensk tiger!” är längre och har ett annat typsnitt än den text som finns tillsammans med originalverket.

Det har publicerats en mängd debattartiklar i anledning av åtalet. Samtliga skribenter anser att det är uppenbart att Aron Flams kollage m.m. antingen utgör egna verk, eller parodier på En Svensk Tiger. Det finns alltså ingen som har missuppfattat Aron Flams budskap som varande främlingsfientligt eller liknande.

Aron Flam anser även att personen Bertil Almqvist bör belysas i målet. Aron Flam är av uppfattningen att Bertil Almqvist knappast hade motsatt sig den användning som åtalet gäller. Bertil Almqvist var verksam som bl.a. illustratör och skämttecknare på olika dagstidningar, t.ex. Aftonbladet.

Under krigsåret 1941 inbjöd Försvarsmakten Bertil Almqvist tillsammans med några andra illustratörer att ta fram en bild till vaksamhetskampanjen ”En svensk tiger”. Bertil Almqvists bidrag valdes ut och han ersattes relativt generöst. Den blå ramen liksom kampanjuttrycket ”En svensk tiger” har däremot inte skapats av Bertil Almqvist. I vart fall är detta inte bevisat i målet.

Det finns inget som tyder på att Bertil Almqvist under sin livstid gjorde några anspråk på originalverket. Bertil Almqvist var själv ofta satirisk i sin bildkonst. Hans olika alster vittnar om detta. Bertil Almqvist var en person som tolererade satiriska och samhällskritiska uttryck och han parodierade själv sin illustration av En Svensk Tiger vid flera tillfällen. Därtill var Bertil Almqvist aktiv antinazist. Han använde bl.a. en svastika i några av sina satiriska bilder, just som en kritik av Nazityskland. Bertil Almqvist klandrade öppet Nazitysklands konfiskationer av böcker skrivna av personer med judisk börd. Detta ledde till problem för Bertil Almqvist, bl.a. på arbetet.

När det gäller yrkat skadestånd så har inte framlagts någon som helst bevisning om den påstådda skadan. Stiftelsen Beredskapsmuseet har inte ens några intäkter från verket En Svensk Tiger. I stället är det Beredskapsmuseet i Djuramossa AB som tjänar pengar på verket. Det bolaget driver Marie Andrée tillsammans med sin man.

## UTREDNINGEN

Aron Flam har hörts.

På åklagarens och Stiftelsen Beredskapsmuseets begäran har förhör hållits med Marie Andrée. Christina Billgren har hörts på sin egen och Stiftelsen Beredskapsmuseets begäran.

Parterna har åberopat skriftlig bevisning i form av skärmdumpar, fakturor, tidningsartiklar och korrespondens m.m. Aron Flam har åberopat syn på hans bok.

## DOMSKÄL

### Skuld

#### *Rättsliga utgångspunkter*

Enligt 1 § första stycket upphovsrättslagen har den som har skapat ett litterärt eller konstnärligt verk upphovsrätt till verket. Upphovsrätten innebär i sammandrag att skaparen ges ensamrätt att förfoga över verket genom att tillgängliggöra verket för allmänheten och att framställa exemplar av verket, de s.k. ekonomiska rättigheterna (2 §). Med upphovsrätten följer även en rätt att i samband med utnyttjande av verket bli namngiven och att motsätta sig vissa förändringar av verket, de s.k. ideella rättigheterna (3 §).

Enligt 4 § andra stycket upphovsrättslagen gäller vidare att om någon i fri anslutning till ett verk har åstadkommit ett nytt och självständigt verk, är hans upphovsrätt inte beroende av rätten till originalverket. När upphovsmannen till det nya verket förfogar över detta utgör det alltså inte något intrång i det tidigare verkets rättigheter. Det krävs dock att det skapas ett nytt verk som står på egna ben och som inte endast plagierar det tidigare verket. I praxis har uttalats att

bestämmelsen är tillämplig när arbetet visserligen har inspirerats av ett äldre verk, men samtidigt har fått sin prägel av utförarens egen individualitet och har verkshöjd (se Svenska syndabockar, NJA 2017 s. 75 p. 12). Bestämmelsen har också ansetts tillämplig på parodier och travestier (NJA 2005 s. 905).

Det finns flera inskränkningar i upphovsrätten som syftar till att tillgodose både enskilda och allmänna behov. Dessa lagstadgade inskränkningar ges i 2 kap. upphovsrättslagen. Sålunda tillåts t.ex. viss exemplarframställning för privat bruk, för undervisningsverksamhet och för arkiv- och biblioteksverksamhet. För pressen gäller en s.k. lånerätt som innebär att verk i viss omfattning får återges i samband med nyhetsrapportering.

Upphovsrättslagen ska vidare, åtminstone i dess centrala delar, tolkas utifrån Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (nedan Infosocdirektivet).

Infosocdirektivet innehåller en uttömmande uppräkningslista över de undantag och inskränkningar från upphovsrätten som medlemsstaterna får införa i nationell rätt. En sådan är användning av verk i karikatyr-, parodi- eller pastischsyfte (artikel 5.3 k). Undantagen följs i direktivet av den s.k. trestegsregeln i artikel 5.5. Trestegsregeln innebär att inskränkningar av upphovsrätten bara får tillämpas i vissa särskilda fall vilka inte strider mot det normala utnyttjandet av verket och inte oskäligt inkräktar på rättighetshavarens legitima intressen.

Någon uttrycklig bestämmelse motsvarande direktivets parodiundantag eller trestegsregel togs inte in i upphovsrättslagen vid genomförandet av Infosocdirektivet. Beträffande trestegsregeln uttalade regeringen att restriktivitet och tydlighet måste råda vid införande och tolkning av inskränkningar i upphovsrätten. Reglering av inskränkningar borde enligt regeringen endast

förbehållas lagstiftaren. Eftersom direktivets trestegsregel ansågs för allmänt hållen för att ligga till grund för lagstiftning avvisades idén om att införa en motsvarande svensk bestämmelse (se prop. 2004/05:110 s. 81 f.). Trestegsregeln ska dock beaktas vid lagstiftning samtidigt som den utgör en instruktion till domstolarna om hur olika inskränkningar bör tolkas i ett särskilt fall, se t.ex. NJA 2016 s. 212 p. 13.

Som framgått ovan har i svensk rätt just parodier m.m. tidigare inte betraktats som en inskränkning i upphovsrätten, utan i stället som varande självständiga verk, se t.ex. Ficks, *Om det icke-existerande eller harmoniserade parodiundantaget i svensk upphovsrätt*, NIR 2015 s. 316.). I det s.k. Järnrörsmålet fann Patent- och marknadsöverdomstolen att det synsättet inte längre kunde tillämpas, eftersom endast de undantag som angavs i Infosocdirektivet var tillåtna i nationell rätt. Patent- och marknadsöverdomstolen fann dock att det fanns ett svenskt parodiundantag och att detta skulle tolkas konformt med EU-rätten (Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 15 juli 2019 i mål nr PMT 1473-18, s. 20 f.). Det handlar därmed om en inskränkning i upphovsrätten innebärande att den s.k. trestegsregeln blir tillämplig. När det gäller begreppet parodi hänvisade Patent- och marknadsöverdomstolen i övrigt till EU-domstolens uttalanden i Deckmyn (dom av den 3 september 2014, C-201/13, EU:C:2014:2132).

Det ska avslutningsvis sägas att oavsett vilken väg som väljs – eget verk eller parodiundantag – så åtnjuter parodin ett traditionellt skydd av rättsordningen.

#### *Verket En Svensk Tiger*

I målet är inte ifrågasatt att alstret En Svensk Tiger åtnjuter upphovsrätt. Patent- och marknadsdomstolen gör ingen annan bedömning än parterna och finner således att den tiger som avbildas ovan i domen på sidan 3 åtnjuter upphovsrätt (se 1 kap. första stycket 5 upphovsrättslagen). Det är vidare utrett att målsägandena äger rättigheterna till verket. Däremot är det i målet inte utrett att rättigheterna omfattar

annat än själva tigern. Som ska förklaras nedan är detta dock av underordnad betydelse för målets prövning.

Det är vidare ostridigt och utrett att de förfoganden som åtalet gäller i och för sig kan omfattas av 2 § upphovsrättslagen, dvs. exemplarframställning och tillgängliggörande för allmänheten. Den fråga parterna primärt tvistar om är i stället om Aron Flams kollage m.m. utgör egna självständiga verk. Om detta besvaras nekande inställer sig frågan om Aron Flams förfoganden, givet att de faller inom originalverkets skyddsomfång, ändå ska anses tillåtna, t.ex. enligt grunderna för ett parodiundantag.

#### *Bedömning av Aron Flams förfoganden*

Aron Flams illustrationer innefattar ett antal varianter av Bertil Almqvists tiger. Dels används Almqvists tiger i beskuret men i övrigt närmast oförändrat skick (domsbilaga 3–4). Dels används Almqvists tiger med vissa justeringar (domsbilaga 5–9). Referensen till originalverket är tydlig vid samtliga förfoganden som åtalet gäller. Det faktum att den blå ramen saknas liksom att texten ”En Svensk Tiger” ordagrant inte finns med påverkar inte den bedömningen.

Som en utgångspunkt får inkluderandet av ett tidigare verk i ett nytt alster anses utgöra ett sådant förfogande som träffas av ensamrätten till det tidigare verket. Sådana delvisa förfoganden över det äldre verket kan visserligen omfattas av olika undantag, t.ex. citaträtten eller den ovan nämnda lånerätten för journalistiskt ändamål, men det utgör ändå förfoganden över originalverket som gentemot detta måste tillåtlighetsprövas (jfr t.ex. HD:s minoritet i NJA 2005 s. 905 samt EU-domstolens uttalanden om s.k. sampling, se dom av den 29 juli 2019 i mål C-476/17, Moses Pelham m.fl. mot Ralf Hüttner, EU:C:2019:624, p. 28–39).

I de äldre motiven till upphovsrättslagen sägs visserligen att det kan röra sig om ett nytt och självständigt verk, även om det nya verket mycket närgånget följer det äldre verket (se SOU 1956:25, s. 137). Det motivuttalandet görs dock i anslutning till just parodier och får genom avgörandet i Järnrörsmålet numera anses ha en begränsad räckvidd.

I detta fall står det enligt Patent- och marknadsdomstolen klart att Aron Flams illustrationer visserligen uppvisar en egen individualitet, men att han samtidigt har använt en tiger som behåller de väsentliga dragen från Bertil Almqvists originalverk. Det handlar därmed inte om ett nytt och självständigt verk såvitt avser den tiger som har använts. Det måste därför undersökas om förfogandena över originalverket, i detta fall Bertil Almqvists tiger, är tillåtna. Domstolen går därför över till att pröva om förfogandena faller under det s.k. parodiundantaget.

Av EU-domstolens uttalanden i Deckmyn framgår att parodier ska anses utgöra ett självständigt begrepp i unionsrätten och att det ska ges en enhetlig tolkning. Begreppet parodi ska fastställas i överensstämmelse med dess normala betydelse i vanligt språkbruk, med beaktande av det sammanhang i vilket begreppet används och de mål som eftersträvas med de föreskrifter där begreppet parodi ingår (Deckmyn, p. 19). Vidare har EU-domstolen fastslagit att undantagen – såsom parodiundantaget – syftar till att upprätthålla en skälig avvägning mellan å ena sidan upphovsmännens rättigheter och intressen och å andra sidan de rättigheter och intressen som användarna av skyddade alster har (p. 26).

Enligt EU-domstolen kännetecknas en parodi dels av dess erinran om ett existerande verk samtidigt som parodin märkbart skiljer sig från det verket, dels av att parodin har ett humoristiskt eller förlöjligande syfte. Parodin måste inte uppvisa egen originalitet, förutom att märkbart skilja sig från det originalverk som parodieras. Inte heller förutsätter begreppet parodi att det kan tillskrivas någon annan än upphovsmannen till originalverket, att parodin måste avse originalverket



eller att parodin måste nämna källan till det verk som parodieras. (Deckmyn, p. 20, 21 och 33). Av EU-domstolens uttalanden följer att det är tillräckligt med ett syfte som är humoristiskt *eller* förlöjligande. Det tycks inte heller krävas att det är själva originalverket som parodieras utan udden kan i stället rikta sig mot andra subjekt eller sakförhållanden.

Aron Flam har relativt utförligt förklarat sin avsikt med att inkludera tigern i de olika illustrationer som omfattas av åtalet. Han har i sammandrag berättat att hans tigerversjon har funnits med som en symbol för en svensk tystnadskultur. Han har förklarat att han medelst parodins form har velat ifrågasätta tigers symbolik och den censur- och tystnadskultur som enligt honom har präglat samhälls- och kulturdebatten i Sverige under många års tid. Aron Flam har berättat att det är just detta som problematiseras i podden och i hans bok. Han har på ett ingående sätt utvecklat sitt resonemang i anslutning till respektive förfogande som omfattas av åtalet (domsbilaga 3–9).

Enligt Patent- och marknadsdomstolens bedömning står det klart att Aron Flams användande av en tiger har utgjort ett parodiskt inslag i hans kommunikation, med udden riktad mot det Almqvists tiger har blivit en symbol för, snarare än mot själva originalverket som sådant. Tigern har satts i en ny kontext som märkbart skiljer den från originalverket och den bär på ett tydligt och förlöjligande budskap. Detta gäller även de förfoganden som återges i domsbilaga 3–4, dvs. där Aron Flam har använt en beskuren originaltiger. Förfogandena faller därmed under parodiundantaget.

Patent- och marknadsdomstolen kan inte heller finna att den s.k. trestegsregeln lägger hinder i vägen för Aron Flams förfoganden. Parodier utgör enligt EU-rätten ett rimligt sätt att uttrycka en åsikt, så länge de inte kommer i konflikt med andra intressen, t.ex. principen om icke-diskriminering p.g.a. ras, hudfärg och etniskt ursprung (Deckmyn, p. 25 och 30). Det faktum att parodin kan provocera ligger i dess natur och gör den inte otillåten i sig (se Deckmyn, p. 27 och 31). Det bör därför

understrykas att den armbindel som Aron Flams tiger bär kontextuellt endast kommunicerar ett avståndstagande från de idéer som var förhärskande i Nazityskland. Såvitt domstolen har uppfattat saken har något annat inte heller påståtts i målet. Den omständigheten att Aron Flams tiger har fått mycket uppmärksamhet och därmed stor spridning ger inte heller vid handen att hans förfogande ska anses otillåtet.

Sammantaget bedömer Patent- och marknadsdomstolen att Aron Flams förfoganden är tillåtna då de har skett i parodisyfte.

#### **De enskilda anspråken, förverkande, vitesförbud och beslag**

Eftersom inget brott har begåtts kan förverkandeyrkandet inte vinna bifall (53 a § upphovsrättslagen).

Stiftelsen Beredskapsmuseets yrkanden om skälig ersättning, skadestånd och vitesförbud kan inte heller vinna bifall då det inte har skett något intrång i stiftelsens rätt enligt 2 § upphovsrättslagen.

Christina Billgrens talan, såsom den slutligt har presenterats på huvudförhandlingen och i övrigt får förstås, avser följande anspråk:

1. skälig ersättning enligt 54 § första stycket upphovsrättslagen, skadestånd p.g.a. skada på verkets anseende enligt 54 § andra stycket 3 upphovsrättslagen samt ideellt skadestånd enligt 54 § andra stycket 4 upphovsrättslagen, med ett belopp om sammanlagt 250 000 kr.
2. skadestånd enligt 54 § andra stycket 5 upphovsrättslagen, dvs. där hänsyn tas till Christina Billgrens intresse av att intrång inte begås, med ett belopp om 500 000 kr.

3. För det fall förverkandeyrkandet avslås har alternativt begärts skadestånd med i första hand 1 814 190 kr och i andra hand 1 245 972 kr. Yrkandet avser den vinst som intrånget påstås ha medfört för Aron Flam, se 54 § andra stycket 2 upphovsrättslagen.

Christina Billgren, som alltså har de ideella rättigheterna till verket, har genom sitt ombud på huvudförhandlingen klargjort att det inte åberopas några andra förfoganden än de som framgår av den åtalade gärningen. Som domstolen har uppfattat Christina Billgren har hon dock som grund för ersättning åberopat 3 § andra stycket upphovsrättslagen, dvs. att originalverket har ändrats och/eller tillgängliggjorts för allmänheten på ett för Bertil Almqvist kränkande sätt. Hon har därvid särskilt pekat på tigerns armbindel med en svastika och att tigern gör en s.k. Hitlerhälsning.

I NJA 2005 s. 905 sägs att det inte i alla lägen är uteslutet att ett verk som åstadkommit genom travesterande ingrepp i ett originalverk kan göra intrång i den ideella rätt som tillkommer uphovsmannen till originalverken. Enligt 11 § upphovsrättslagen gäller också att den ideella rätten i princip inte påverkas av de lagstadgade inskränkningar som ges i 2 kap. Samma sak bör därmed gälla för förfoganden som tillåts enligt det parodiundantag som har tillämpats ovan.

När det gäller skälig ersättning tar rätten till ersättning sikte på det ekonomiska utnyttjandet av verket, dvs. inte uphovsmannens ideella rätt. Christina Billgrens yrkande om skälig ersättning kan därmed inte vinna bifall.

Skada på verkets anseende tar enligt lagmotiven sikte på s.k. goodwillförlust, såsom att verket p.g.a. omfattande kopiering blir förknippat med sämre kvalitet, se t.ex. NJA 1984 s. 34 och prop. 2008/09:67 s. 230 f. Liksom ovan är sådant dock hänförligt till upphovsrättens ekonomiska sida. Även här ska yrkandet alltså avslås.

När det gäller ersättning för ideell skada kan sådan bli aktuell t.ex. om ett verk ändras eller görs tillgängligt för allmänheten på ett sådant sätt att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks. (Se 3 § andra stycket och 54 § andra stycket 4 upphovsrättslagen.)

Patent- och marknadsdomstolen har ovan funnit att Aron Flams förfoganden har varit tillåtna enligt det s.k. parodiundantaget. Enligt domstolen är det tydligt att Aron Flams förfoganden med tigern inte tar sikte på att kränka Bertil Almqvists konstnärliga anseende eller egenart, utan snarare att medelst ett parodiskt grepp ifrågasätta det budskap som Bertil Almqvists tiger över tid har kommit att representera (jfr även SOU 1956:25 s. 123 f.). Någon rätt till ersättning för ideell skada föreligger därmed inte.

Slutligen kan domstolen inte finna att Christina Billgren, i kraft av ideell rättighetsinnehavare, har någon rätt till skadestånd på grund av att Aron Flam skulle ha gjort en otillbörlig vinst. Hennes yrkande ska alltså avslås även här.

Sammantaget ska samtliga yrkanden från målsägandena avslås.

Det särskilda yrkandet om beslag avser en bok som tillhör advokat Andréé. Hon har inte haft någon erinran mot yrkandet. Beslaget kan därför, trots utgången i målet, få bestå i avvaktan på laga kraft.

### **Rättegångskostnader**

Advokat Wadsted har begärt ersättning för totalt 116,6 timmars arbete, varav skuldfrågan enligt ingiven kostnadsräkning har krävt 87,45 timmar, medan skadeståndsfrågan har krävt 29,15 timmar. Advokat Wadsted har vidare yrkat förhöjd taxa på grund av att uppdraget har krävt specialistkompetens.

Domstolen finner att förhöjd taxa bör utgå i den del målet har avsett påstått brott mot upphovsrättslagen. En skälig ersättning i denna del överstiger dock inte 60 timmars arbete.

När det gäller de arbetsmoment som avser målsägandenas yrkanden har enligt domstolen inte krävts någon specialistkompetens. Timkostnadsnormen ska därför tillämpas. Däremot bedömer domstolen att den uppgivna tidsåtgången är skälig. De yrkade skadestånden m.m. har avsett höga belopp och målsägandesidan har genom sitt ombud vid ett flertal tillfällen under målets handläggning justerat såväl belopp som grunderna för talan. Även efter huvudförhandlingens avslutande har advokat Andrée gett in skrivelser till domstolen. Allt sådant är naturligtvis kostnadsdrivande för motparten. Domstolen bedömer därmed att den uppgivna tidsåtgången är skälig.

Kostnaden för försvaret bör i sin helhet stanna på staten.

**ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE**, se domsbilaga 10 (PMD-01)

Överklagande senast 2020-10-30.

På Patent- och marknadsdomstolens vägnar

Carl Rosenmüller



ÅKLAGARMYNDIGHETEN  
Nationella åklagaravdelningen - Riksenheten  
mot internationell och organiserad brottslighet  
Kammaråklagare David Ludvigsson

## Ansökan om stämning

2020-07-17

Sida 1(3)  
Handling 114  
Ärende AM-10695-19  
Handläggare 860-M2

Ange dessa uppgifter vid kontakt med myndigheten

STOCKHOLMS TINGSRÄTT

PMD:E  
STOCKHOLMS TINGSRÄTT  
PMD: 2020-09-24  
MÅLN: B 7348-20  
INKOM: 2020-07-17  
MÅLN: B 7348-20  
AKTBIL: 17

ÅKLAGARBUNDET ÄRENDE

Stockholms tingsrätt  
Patent- och marknadsdomstolen  
Box 8307  
104 20 STOCKHOLM

TR mål: B 7348-20  
Handl.: OVR

<b>1</b>	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	<b>Flam, Aron</b>		<b>Aron</b>	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19780612-0155			
	Adress			
	Värtavägen 23, Lgh 1202, 115 53 STOCKHOLM			
Offentlig försvarare/ombud				
Adv. Camilla Lind				
Frihetsberövande m.m.				
Delgivningsuppgifter				

## Ansvarsyrkanden m.m.

## BROTT MOT UPPHOVSRÄTTSLAGEN (5000-K60388-19)

Målsägande

Stiftelsen Beredskapsmuseet; underrättad om åtalet

Gärning

Stiftelsen Beredskapsmuseet har upphovsrätten till det konstnärliga verket "En svensk tiger". Verket består av en tecknad blågul-randig tiger samt orden "En svensk tiger".

Aron Flam har – uppsåtligt eller av grov oaktsamhet – i Sverige under tiden oktober 2017 – maj 2020 vidtagit följande åtgärder som inneburit intrång i upphovsrätten till verket:

- Han har olovligen framställt exemplar av verket (i ursprungligt och ändrat skick) genom bilder som införts i olika forum på Internet. Genom publiceringen av bilderna på forumen har han genom överföring olovligen gjort verket tillgängligt för allmänheten.
- Han har olovligen framställt exemplar av verket genom att låta trycka boken "Det här är en svensk tiger", vars omslagsbild innehållit verket i ändrat skick. Genom saluföring och försäljning av boken har han olovligen gjort verket tillgängligt för allmänheten.

De ovan nämnda bilderna av verket på Internet har av polis dokumenterats enligt följande:

- på Facebook för första gången den 13 oktober 2017
- på Aron Flams hemsida för första gången den 9 februari 2018
- på Twitter för första gången den 13 augusti 2018
- på Instagram för första gången den 15 augusti 2018.

Det ovan nämnda saluförandet och försäljandet av boken har påbörjats i juli 2019.

De ovan nämnda ändringarna av verket har främst bestått i att det försetts med hakkors-bindel och Sieg Heil-hälsning.

#### Lagrum

7 kap 53 § upphovsrättslagen (1960:729)

#### Särskilda yrkanden

1. Jml. 27 kap 8 § 5 st rättegångsbalken yrkas att beslag av en bok skall bestå intill dess dom i målet fått laga kraft. (FUP s 173, beslag 2019-5000-BG 107636 p. 1). Beslaget kan därefter utlämnas till målsäganden.
- ~~2. Jml. 7 kap 53 a § upphovsrättslagen yrkas att i beslag tagna 2 282 böcker förverkas (FUP s 188, beslag 2020-5000-BG 73322 p. 1).~~

— | — v

#### Bevisning

##### A. Muntlig bevisning

1. Målsägandeförhör med Marie Andrée (företrädare för Stiftelsen Bereskapsmuseet) ang. främst upphovsrätten till verket "En svensk tiger" samt kontakterna med Aron Flam under tiden 2017-2020, till styrkande främst av att intrång skett i upphovsrätten till verket samt att Aron Flam uppmärksammats på detta

2. Förhör med den tilltalade Aron Flam, som förnekat gärningen

##### B. Skriftlig bevisning

1. Bild, FUP s 2, utvisande verket "En svensk tiger"

2. E-postmeddelanden från företrädare för målsäganden till Aron Flam/dennes företrädare, FUP s 27-31, utvisande främst att Aron Flam uppmärksammats på upphovsrättsintrånget

3. PM med tidslinje, FUP s 32-54, utvisande främst bilder på verket som publicerats på Internet av Aron Flam

4. PM med utdrag ur blogginlägg, FUP s 80-81, utvisande vad Aron Flam skrivit om upphovsrätten till verket
5. PM med bilder ang. ljudbok och E-bok , FUP s 84-94, utvisande främst bilder på verket som publicerats på Internet av Aron Flam
6. Bilder, FUP s 95-97, utvisande omslagssidorna på boken ”Det här är en svensk tiger”
7. Utdrag från Internet, FUP s 98-100, utvisande annonsering/meddelanden avseende boken
8. PM avseende boken, FUP s 101, utvisande att tryckningen av den skett i Litauen
9. Dokumentation från tryckeriet i Litauen, FUP s 126-136, utvisande främst att totalt 4 690 böcker tryckts i de två första upplagorna
10. Beslagsprotokoll, FUP 173, utvisande beslag av bok
11. PM med fotografier, FUP s 174-185, utvisande främst förhållandena vid husrannsakan
12. Beslagsprotokoll, FUP 188, utvisande beslag av 2 282 böcker (den tredje upplagan)
13. PM, FUP s 189, utvisande bolagsengagemang och bankkonto
14. Utdrag från Internet, tilläggs-FUP s 12-14, utvisande meddelanden avseende upphovsrätten till verket

Handläggning

Behov av teknisk utrustning i rätten: datoranslutning för att förevisa den skriftliga bevisningen.

David Ludvigsson





ANDRÉE ADVOKATBYRÅ

Stockholms tingsrätt  
 Patent- och Marknadsdomstolen  
 Via e-post till  
 stockholm.tingsratt.  
 patentmarknad@dom.se

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
PMD:E
STOCKHOLMS TINGSRÄTT
PMD:E
INKOM: 2020-09-24
MÅLNR: B 7348-20
INKOM: 2020-09-22
MÅLNR: B 7348-20
AKTBIL: 206

Helsingborg den 22 september 2020

**Mål nr B 7348-20**

Åklagarmyndigheten ./ Aron Flam angående brott mot upphovsrättslagen

**SKADESTÅNDSANSPRÅK, SAMMANFATTNING**

För att underlätta handläggningen vid huvudförhandlingen sammanfattas nedan skadeståndsanspråken för respektive Målsägande med hänvisning till lagrum. Yrkade belopp har justerats då det har klarlagts att den tilltalades kommersiella verksamhet har varit och är fortsatt pågående, långt mer omfattande än vad som tidigare varit känt för Målsägandena. Tidpunkten för ränteberäkning har justerats och med stöd av 4 § 5 st räntelagen bestämts till första tillfället Aron Flam begick upphovsrättsintrång.

**YRKANDEN STIFTELSEN BEREDSKAPSMUSEET**

Stiftelsen yrkar att tingsrätten förpliktar Aron Flam att till Stiftelsen utge skadestånd med 750 000 kr jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 17 oktober 2017 till dess att full betalning sker. Yrkat belopp är fördelat enligt följande.

7 kap 54 § 1 och 2 st. 3 och 4 p. upphovsrättslagen  
 250 000 kr

7 kap 54 § 1 och 2 st. 5 p. upphovsrättslagen  
 500 000 kr

H13

justerad av  
 advokat Marie Andree  
 vid huvudförhandling

FELICIA TAUBERT  
 TINGSNOTARIE



**ARVINGENS YRKANDE**

Arvingen yrkar att tingsrätten förpliktar Aron Flam att till denne utge skadestånd med 750 000 kr jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den ~~H7~~ oktober 2017 till dess att full betalning sker. Yrkat belopp är fördelat enligt följande.

7 kap 54 § 1 och 2 st. 3 och 4 p. upphovsrättslagen  
250 000 kr

7 kap 54 § 1 och 2 st. 5 p. upphovsrättslagen  
500 000 kr

H 13

Justerad av  
Advokat Marie Andrée  
vid huvudförhandling

FELICIA TAUBERT  
TINGSNOTARIE

**STIFTELSENS YRKANDE OM VITESFÖRBUD, 7 kap 53 b § URL**

Stiftelsen yrkar att tingsrätten förbjuder Aron Flam att vid vite om en miljon (1 000 000) kr att göra intrång i den rätt som enligt 2 § upphovsrättslagen uteslutande tillkommer Stiftelsen Beredskapsmuseet. Det hemställs att tingsrätten beslutar att vitesförbudet ska gälla från dag för tingsrättens meddelande av dom.

*Specifisering av vitesförbud*

Aron Flam ska förbjudas att förfoga över verket En Svensk Tiger, genom att framställa exemplar av det och genom att göra det tillgängligt för allmänheten, i ursprungligt eller ändrat skick, i översättning eller bearbetning, i annan litteratur- eller konstart eller i annan teknik.

Framställning av exemplar innefattar varje direkt eller indirekt samt tillfällig eller permanent framställning av exemplar av verket, oavsett i vilken form eller med vilken metod den sker och oavsett om den sker helt eller delvis.

Verket görs tillgängligt för allmänheten i följande fall:

- 1. När verket överförs till allmänheten. Detta sker när verket på trådbunden eller trådlös väg görs tillgängligt för allmänheten från en annan plats än den där allmänheten kan ta del av verket. Överföring till allmänheten innefattar överföring som sker på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till verket från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.
- 2. När verket framförs offentligt. Offentligt framförande innefattar endast sådana fall då verket görs tillgängligt för allmänheten med eller utan användning av ett tekniskt hjälpmedel på samma plats som den där allmänheten kan ta del av verket.
- 3. När exemplar av verket visas offentligt. Offentlig visning innefattar endast sådana fall då ett exemplar av ett verk görs tillgängligt för allmänheten utan användning av ett tekniskt hjälpmedel på samma plats som den där allmänheten kan ta del av exemplaret. Om ett tekniskt hjälpmedel används är det i stället ett offentligt framförande.
- 4. När exemplar av verket bjuds ut till försäljning, uthyrning eller utlåning eller annars sprids till allmänheten.

Med överföring till allmänheten och offentligt framförande jämställs överföringar och framföranden som i förvärvsverksamhet anordnas till eller inför en större sluten krets.



## MÅLSÄGANDENAS SÄRSKILDA YRKANDE

### Förverkande, 7 kap 53 a § upphovsrättslagen

Målsägandena yrkar att intäkten från de i beslag tagna böckerna, som sedermera har försålts, i första hand förverkas i sin helhet med ett belopp om 795 kr/st x 2 282 böcker, 1 814 190 kr.

I andra hand yrkas att intäkten från de i beslag tagna böckerna, till den del det gäller det förhöjda försäljningspriset med 546 kr per bok, förverkas. Yrkat belopp i andra hand uppgår till 546 kr x 2 282 = 1 245 972 kr.

### Alternativt yrkande till förverkande; otillbörlig vinst, 7 kap 54 § 2 st. 2 p. upphovsrättslagen

För det fall rätten finner att intäkten ej skall förverkas yrkas att tingsrätten förpliktar Aron Flam att till Målsägandena utge behållningen vid försäljning av de beslagtagna böckerna med 1 814 190 kr, eller i vart fall med 1 245 972 kr, då vinsten har varit otillbörlig i anledning av upphovsrättsintrång. Beloppet ska fördelas med lika delar mellan Målsägandena.

## GRUNDER

Som grund för yrkandena åberopas den gärning som åklagaren har yrkat ansvar för mot den tilltalade.

## BEVISNING

Målsägandena åberopar samma bevisning som åklagaren. Därutöver åberopas den bevisning som Målsägandena redan givit in i målet. Med bevisningen avses styrka att yrkade skadestånd, yrkande om förverkande och yrkande om vitesförbud är befogade, tillika att beloppen är skäligen.

För att underlätta inför förhandlingen sammanställs den bevisning som Målsägandena åberopar utöver den av åklagaren åberopade bevisningen.

### **Skriftlig bevisning**

- Bilaga 1, 2, 3.1 – 3.7, 4 och 5 samt bilaga avseende Trxtr Sweden AB bifogade till yttrande den 31 augusti 2020.
- FUP s 149-151
- Yttrande med kompletterande skärmdumpar från Internetsidor ingivet den 21 september 2020.

### **Muntlig bevisning**

Partsförhör med Arvingen CB

Dag som ovan



Marie Andrée  
Advokat





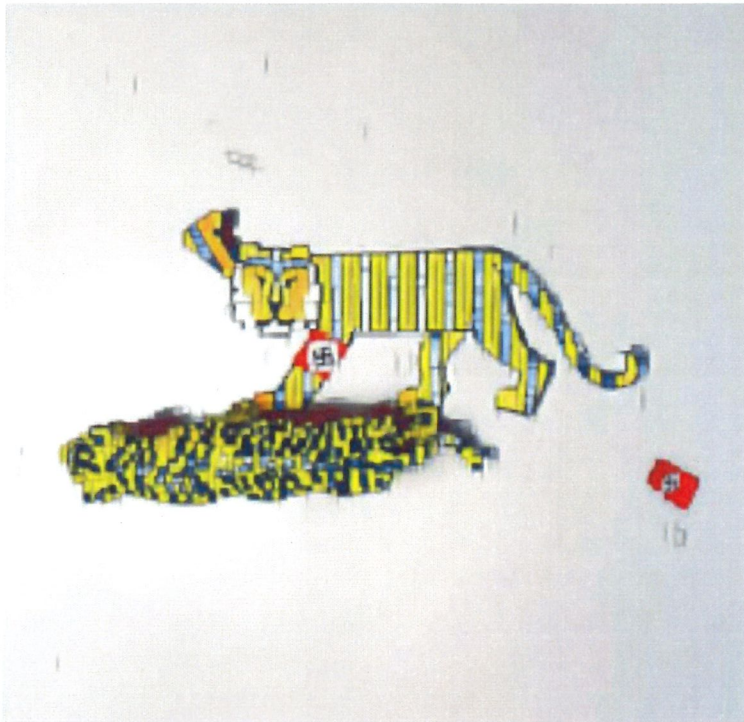
















## Hur man överklagar

Dom i brottmål, Patent- och marknadsdomstolen

PMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

### Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

### Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

### Så här gör du

1. Skriv Patent- och marknadsdomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövnings-tillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.  
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.  
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Patent- och marknadsdomstolen. Du hittar adressen i domen.

### Vad händer sedan?

Patent- och marknadsdomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Patent- och marknadsöverdomstolen skicka brev på detta sätt.

## Prövningstillstånd i Patent- och marknadsöverdomstolen

När överklagandet kommer in till Patent- och marknadsöverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

## När krävs det prövningstillstånd?

### Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

### Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att Patent- och marknadsöverdomstolen ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- domstolen meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

## Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

## När får man prövningstillstånd?

Patent- och marknadsöverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att Patent- och marknadsdomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om Patent- och marknadsdomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

## Vill du veta mer?

Ta kontakt med Patent- och marknadsdomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på [www.domstol.se](http://www.domstol.se).